

Adolf Weltschek bawi się lalkami

Jest łagodnym szefem, dlatego tak często krzyczy i klnie. Mówi, że zdziecinniał na starość i zaczął hodować smoki. Ostatnio wymyślił pierwszy w Polsce festiwal, w którym nie będzie polityki ani zbędnego gadania.

Z Adolfem Weltschkiem, dyrektorem Teatru Lalki i Aktora „Grotoska”, organizatorem Festiwalu

„Dedykacje. Materia Prima, Międzynarodowy Festiwal Teatru Formy” – rozmawia **Katarzyna Kachel**

Dlaczego duży facet bawi się lalkami?

Bo są piękne [śmiech].

W dzieciństwie też tak miałeś?

No co ty. Zdziecinniałem dopiero na starość (co zresztą u mężczyzn jest naturalnym procesem). Jako chłopiec używałem wyłącznie rzeczy, które przystoją prawdziwym mężczyznom. Samochodzików.

I chciałeś być pewnie strażakiem?

Nie, nie chciałem. Obsesyjnie marzyłem wtedy, by być Arka-dym Fiedlerem.

Nie bawiłeś się w teatr?

Bawiłem. Nawet całkiem poważnie. Na koniec pierwszej klasy szkoły podstawowej debiutowałem w socrealistycznej inscenizacji wiersza „Wszyscy dla wszystkich”. Dostałem rolę murarza [śmiech].

I co robisz?

Jak to co? Murarz domy budo-wał, krawiec tam, w tym wierszu Juliana Tuwima, szył ubrania. Ale gdzieżby co uszył, gdyby nie miał mieszka-nia? Więc ja te domy dla niego, wiesz...

Potem było gorzej czy lepiej?

Gorzej, ponieważ w musicalu „Calineczka” grałem kreta.

Podła rola! Więziłeś bidułę pod ziemią.

Dlaczego od razu podła rola? To najbardziej męska rola, jaką grałem. Taki krecik-macho.

To dlaczego gorzej?

Bo krecik, kiedy wypowiadał kwestię – o to, to... świeże ciasteczka do kawusi, miał napić się kawy. I wtedy wpadł mu (czyli mnie) do filizanki przyklejany nos. No i był problem, co dalej zrobić z rolą.

Wybrnąłeś?

Tak, wyjąłem nonszalancko nos z filizanki i przykleiłem go sobie z powrotem. Sprytnie, prawda? Ale to było naprawdę traumatyczne przeżycie.

Boję się pytać, co dalej.

Nie zrezygnowałem z zawodu aktora po tej wpadce. Byłem uparty. W Teatrze STU zrobiłem dyplom eksternistyczny. Otrzymałem uprawnienia z rąk komisji, której przewodniczył sam Aleksander Bardini. Jego osoba daje gwarancję, że chyba jednak coś sobą reprezentowałem w materii aktorskiej.

Potem jednak zajęłeś się reżyserią.

Pomyślałem sobie, że to całe aktorstwo jest nie dla mnie. Że to za trudny dla mnie zawód.

A byłeś wtedy nieśmiały czy przebojowy?

Ciekawe pytanie. Nigdy się nad tym nie zastanawiałem. Tak sobie myślę, że mieściłem się w średniej krajowej. Ani nieśmiały, ani przebojowy.

To niedobrze dla faceta być takim średniakiem.

No tak. Ale taki wtedy byłem naprawdę.

Widzisz, a teraz jesteś szefem. Na jednej klapie marynarki masz napis „boss”, na drugiej „agent”.

To w końcu kim jesteś? Jestem agentem bossa.

Taka sobie podwójna rola?

Tak. W teatrze liczy się nie tyle podwójność, a i wielość.

To tak można bezkarnie mieć dwie twarze?

Nie, twarz trzeba mieć jedną, ale rolę trzeba mieć wiele.

To chyba nie jest łatwe?

A czy ja mówię, że jest. To jest wyczerpujące. Na pewno pozostawia trwałe ślady w psychice każdego adepta zarządzania.

Pewnie jesteś despota.

To dziwne, bo mnie się wydaje, że jestem niezmiernie łagodny, a moi pracownicy mówią, że okrutny. Może ja nieumiejętnie siebie oceniam. To się przecież często zdarza.

Krzyczysz?

Tak. Przy czym krzyczę ostro, bardzo ostro, nawet bardzo, bardzo ostro, ale czynię to dopiero wtedy, kiedy moje uwagi nie skutkują... piąty raz z rzędu. Szóstej już nie ma.

Klniesz?

Jak szewc. Ale tylko to w tych sytuacjach, które nie znalazły rozwiązania przy pięciu wcześniejszych podejściach.

A potem sobie łagodniejesz?

Potem to ja padam ze zmęczenia. Po każdej takiej ekstremalnej sytuacji estem wykończony. Bo to jest zajęcie równie stresogenne jak nieprzymierzając... sapera.

Łatwiej reżyserować lalki czy ludzi?

W jednym i drugim przypadku to jednak są ludzie. Za lalkami stoi aktor. Natomiast trudniejsze dla ludzi jest operowanie lalkami. Przy graniu lalkami nie ma lipy.

powtarzam moim aktorom – „Jesteście ludźmi, którzy poruszają się w sferze czystej formy”.

Tego w teatrze nie ma?

Coraz rzadziej. Kunszt aktorski zszedł na dalszy plan.

Międzynarodowy Festiwal Teatru Formy, który wymyśliłeś, ma o tym przypomnieć?

Ma zwrócić uwagę na to, że teatr to jest scena i materia przypisana jej immanentnie. Tylko tej sztuce wyłącznie. Trzeba przypomnieć źródła i fundamenty sztuki teatru.

Da się bez polityki i ideologii?

Musi się dać, gdyż taka jest potrzeba chwili. Według mnie – dziś teatr awangardowy to teatr, który ucieka od polityki, od doraźności, bo wszędzie tego pełno. Teatr, jak każda inna sztuka, powinien iść w awangardzie, czyli robić to, czego nie robią wszyscy.

Czyli raz do roku szopka z politykami Ci wystarczy?

Raz do roku, i to tytułem popatrzenia sobie na politykę od drugiej strony. I to jest miejsce dla ideologii, publicystyki. Natomiast w prawdziwym teatrze, nie w Szopce Szoł, niech kółkuje sztuka. Czysta i wspaniała.

Bez mądrych myśli?

Z myślami. Ale dotykającą spraw uniwersalnych, rozumianych pod każdą szerokością geograficzną i istotnych z punktu widzenia egzystencjalnego pod każdą szerokością geograficzną. Teatr czystej formy to teatr dla wolnych ludzi.

Są tacy jeszcze?

Są. Ja jestem tego przykładem i widownia, która przyjdzie do nas na listopadowy festiwal, też będzie tego przykładem. Wciąż dużo jest ludzi,

niestety niedoceniani i nierozumiani jest kunszt, jaki reprezentują. To jest bardzo wymagający teatr.

Twój teatr nie potrzebuje słowa?

Nie twierdzą, że teatr w ogóle nie potrzebuje słowa. Zresztą taki typ teatru – literackiego – dominuje na polskich scenach. Dzieje się to ze szkodą dla teatru. Także dlatego, że twórcy stawiają często, nazbyt często, na słowo w służbie publicystyki, doraźności, swoistego interwencjonizmu.

I pod przykrywką tej ideologii, walki z rzeczywistością, teatr zapomina o tym, co jest jego istotą – zapomina o materii teatru i kunszcie. W teatrze liczy się forma.

Treść nie?

Popatrz na aktora. To, czym dysponuje, to jest wyłącznie czysta forma. Bo dysponuje swoim ciałem, które może kształtować w przestrzeni, oddechem, natężeniem głosu, jego barwą, rytmem. Zawsze

którzy przychodzą na spektakle i nie chcą być prowadzeni za rękę. Nie chcą, by im wypychano gotowe hasła, woła używać swojej wyobraźni. I takie spektakle będą na naszym festiwalu.

Nie ma drugiego takiego w Polsce?

Nie ma. Nigdzie tak jak u nas tak radykalnie nie mówi się, że interesuje nas forma. Że ona jest najważniejsza. Że jest esencją tego teatralnego świata.

Będzie melancholijnie?

I melancholijnie, i poważnie, i serio, i sentymentalnie. Będą wszystkie rodzaje emocji, które aktor potrafi wyartykułować na scenie. Spektakle będą różnorodne i atrakcyjne.

Śmieszne też?

Też.

Polacy potrafią się z siebie śmiać?

Nie wszyscy.

A Ty potrafisz?

Cholera, trzeba by było o to zapytać moich pracowników. Staram się nie być posagowy.

Ale dystans do siebie masz?

Mam.

I surowo się oceniasz?

Czasami tak bardzo, że aż mi to szkodzi.

Wtedy idziesz dla relaksu przekopać ogródek?

Jak dłużej sobie w ziemi, coś tam ryje, plewie czy przycinam, to od razu mi stres mija.

I nadal hodujesz smoki w ogródku?

Jeśli nawet nie w ogródku, to w głowie na pewno (śmiech).

Rozmawiała Katarzyna Kachel

MIĘDZYNARODOWY FESTIWAL TEATRU FORMY 13–20 LISTOPADA

● **Hommage a Chagall** (Polska), Teatr Lalki, Maski i Aktora „Grotoska”, godz. 19 – 13 i 14 listopada.

● **Nieruchomi podróżnicy** (Francja), Teatr Ludowy, godz. 19– 13 i 14 listopada.

● **Spartakus** (Francja), S3 TV Kraków, godz. 19 – 15 listopada, godz. 15 i 19 – 16 listopada

● **Krabat** (Niemcy, Polska), „Grotoska”, godz. 19 – 15 i 16 listopada

● **Noc na świecie** (Belgia), NCK, godz. 19 – 17 i 18 listopada

● **Najkrótsza odległość** (Włochy), Klub Fabryka, godz. 19 – 17 i 18 listopada.

● **Muddclubsolo** (Niemcy), Klub Fabryka, godz. 19 – 17 i 18 listopada.

● **Balans** (Szwajcaria), „Grotoska”, godz. 19 – 19 i 20 listopada.

● **Nieśmiałość kości** (Włochy), Klub Fabryka, godz. 19 – 19 i 20 listopada.

● **6 Feet Deeper** (USA, Niemcy, Japonia), Klub Fabryka, godz. 19 – 19 i 20 listopada